

TEKOÄLY TASKUSSA

TEKOÄLYN ABC
Juhani Pihkala

Juhani Pihkala

Tekoäly taskussa

Tekoälyn ABC

Suomen tietokirjailijat ry on tukenut tämän teoksen tekemistä.
Kirjan kuvat on luotu tekoälyn avustuksella.

1. painos

© 2026 Juhani Pihkala

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100
Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri,
Saksa

ISBN: 978-952-89-0299-7

SISÄLLYSLUETTELO

LUKIJALLE.....	7
TERVETULOA TEKOÄLYAIKAAN	8
1. ENSIASKELEET TEKOÄLYYN	10
A. Tekoäly arjen apulaisena	11
B. Miten tekoäly "luo"?	12
C. Tekoälyn käyttö arjessa	13
D. Harhaluuloja tekoälystä	15
2. TUTUSTU TEKOÄLYAPUREIHIN	17
A. Generatiiviset tekoälyt	19
B. Ilmaisversio vai maksullinen tilaus?	20
C. Näin otat tekoälyn käyttöön puhelimella	21
D. Käyttöliittymä tutuksi: mitä mistäkin löytyy	23
E. Uuden keskustelun aloittaminen	38
3. KESKUSTELUN TAITO	40
A. Yleisimmät kehotetyypit	42
B. Esimerkkejä arjen tilanteista.....	53
C. Harjoitus: Laadi oma kehote	56
4. KEHOTEMESTARI.....	57
A. Tehokkaan kehotteen ainekset	58
B. Keskustelun syventäminen ja tarkentaminen	66
C. Yleisimmät karikot ja miten vältät ne	74
5. ÄÄNI JA PUHEKESKUSTELU TEKOÄLYN KANSSA	79
A. Kuuntele: Kuuntele tekstiä	80
B. Puhu ja keskustele tekoälyn kanssa	81
C. Tekoäly ja saavutettavuus	83
D. Äänen käyttö arjen tilanteissa	87

6. TEKOÄLY KOTONA, TYÖSSÄ JA OPISKELUSSA	89
A. Tekoäly kotona ja arjen pyöryksessä	90
B. Puhua harrastuksiin ja vapaa-aikaan.....	99
C. Tehoa työhön.....	104
D. Tekoäly opiskelun tukena	108
7. TEKOÄLY LUOVUUDEN APUNA.....	111
A. Kuvien luominen ja muokkaaminen	112
B. Videon luonti tekoälyllä	120
C. Musiikin luonti tekoälyllä.....	121
8. TEKOÄLY AJATUSTEN SELKEYTTÄJÄNÄ JA SPARRAJANA.....	122
A. Tekoäly ideoiden jalostajana ja laajentajana	123
B. Tekoäly tekstien jalostajana ja uusiokäytön tukena	124
C. Tekoäly somejulkaisun apuna.....	125
D. Esitykset ja diat tekoälyn tuella.....	126
9. TEKOÄLYN VASTUULLINEN KÄYTTÖ	129
A. Voiko tekoälyn vastauksiin luottaa?	130
B. Miten tekoälypalvelut käsittelevät tietojasi?	132
C. Miten hallitset keskusteluhistoriaasi?	135
10. TEKOÄLYN ETIIKKA JA TEKIJÄNOIKEUDET	139
A. Kuka omistaa tekoälyn luoman sisällön?	140
B. Voinko käyttää tekoälyn tuotoksia vapaasti?	140
C. Mitä tarkoittavat tekoälyn vääristymät?	141
11. TEKOÄLYN TULEVAISUUS.....	143
12. LOPUKSI: TÄSTÄ SE OIKEASTI ALKAA.....	149
LIITE 1: TEKOÄLYSANASTOA SELKOKIELELLÄ	151
LIITE 2: INFOTAULUKOITA	157

Lukijalle

Tervetuloa kiehtovalle matkalle tekoölyn maailmaan! Tämä kirja on kirjoitettu juuri sinulle, joka otat vasta ensimmäisiä askeleitasi tekoölyn parissa. Vaikka aiheesta puhutaan nykyään kaikkialla, tekoölyn käyttö ei vaadi teknistä taustaa tai koodaustaitoja. Parhaimmillaan se on helposti lähestyttävä arjen apulainen, sparrauskumppani ja luovuuden herättäjä, joka kulkee näppärästi mukana omassa puhelimesasi.

Kirjassa edetään askel askeleelta selkeistä perusteista käytännön esimerkkeihin. Opit hyödyntämään tekoölyä sujuvasti niin arjessa, työssä, opiskelussa kuin harrastuksissakin sekä valjastamaan sen omien ideoidesi tueksi. Matkan aikana on kuitenkin tärkeintä muistaa, että tekoöly on vain työkalu muiden joukossa. Sinä olet aina kuskin paikalla ja päätät suunnan – tekoöly vain auttaa pääsemään perille.

Toivon, että tämä kirja herättää uteliaisuutta, rohkaisee ennakkoluulottomaan kokeiluun ja tarjoaa uusia, innostavia oivalluksia.

Mukavia ja inspiroivia luku- ja kuunteluhetkiä!

TERVETULOA TEKÖÄLYAIKAAN

Oletko koskaan pysähtynyt miettimään, miten ainutlaatuisessa ajassa saamme elää? Tuntuu kuin vasta eilen älypuhelin oli ennen kaikkea väline soittamiseen, viestittelyyn ja navigointiin; kätevä arjen apulainen, joka tallensi kuvia ja muistutti tapaamisista.

Sitten, aivan huomaamatta, tapahtui jotakin suurta. Loppusyksyllä 2022 puhelimemme saivat uudenlaisen taidon. Ne eivät enää pelkästään hakeneet ja järjestäneet tietoa, vaan *alkoivat luoda uutta*. Yhtäkkiä sama tuttu laite osasi kirjoittaa runoja, sujuvoittaa hankalia sähköposteja, tiivistää pitkiä raportteja ja jopa loihduttaa kuvia pelkkien sanojen perusteella.

Tämä uusi ominaisuus toimii välillä ideoiden sytyttäjänä, välillä luovana kumppanina ja toisinaan asiantuntijana, jolta ei kärsivällisyys lopu kesken. Kutsumme tätä ilmiötä **generatiiviseksi eli luovaksi tekoälyksi**. Tässä kirjassa käytämme siitä yksinkertaisesti nimeä tekoäly, jotta asiat pysyvät selkeinä. Usein siitä käytetään myös englanninkielistä lyhennettä **AI** (*Artificial Intelligence*).

On täysin luonnollista, jos näin nopea muutos herättää epävarmuutta. Voi helposti syntyä tunne, että uusi maailma on tarkoitettu vain teknologia-asiantuntijoille. Tämä kirja on kirjoitettu kumoamaan tuo ajatus. Se on suunnattu juuri sinulle: tavalliselle, uteliaalle puhelimen käyttäjälle, joka haluaa ymmärtää, mistä on kyse ja miten hyödyntää näitä työkaluja omassa arjessaan. Kirjan viesti on selkeä ja toiveikas: *tekoäly ei ole pelottava mörkö. Se on uusi mahdollisuus ja työkalu, jonka käytön kuka tahansa meistä voi oppia*.

Muistatko vielä, miltä tuntui ensimmäinen taskulaskin tai tekstinkäsittelyohjelma? Aluksi nekin tuntuivat oudoilta, mutta pian huomasit, miten paljon ne helpottivat arkea. Ne eivät korvanneet ajattelua, vaan tukivat sitä. Tekoäly on samanlainen harppaus. Se on sanojen, kuvien ja ideoiden voimatyökalu, jonka avulla voit esimerkiksi:

- keksiä ideoita juhliin
- suunnitella viikonlopun matkan
- luoda kuvia tai kortteja
- kirjoittaa onnittelutekstin
- saada selkeän selityksen hankalasta asiasta
- muotoilla vaikean viestin taloyhtiölle
- ...tai oikeastaan melkein mitä tahansa, mitä osaat pyytää.

On kuitenkin tärkeää muistaa, että tekoälyn vastaukset ovat usein hyviä, mutta eivät aina täydellisiä. Siksi yksi kirjan tärkeimmistä tavoitteista on oppia arvioimaan ja tarkastelemaan saatua tietoa kriittisesti.

Tästä kirjasta saat selkeät periaatteet, joiden avulla pääset sujuvasti alkuun. Opit, miten tekoälyn kanssa kannattaa keskustella, missä se loistaa, missä sen rajat tulevat vastaan ja ennen kaikkea, miten käytät sitä fiksusti omien ajatustesi tukena.

Puhelimesi ei ole enää pelkkä ikkuna maailmaan, vaan myös työpaja, jossa voit kokeilla, muokata ja rakentaa uutta. Sinä et ole enää vain tiedon vastaanottaja, vaan aktiivinen tekijä.

Tämä kirja kutsuu sinut mukaan uteliaasti ja rohkeasti. Kaikkea ei tarvitse osata valmiiksi. Riittää, että aloitat.

- Mitä sinä haluaisit luoda ensimmäiseksi?
- Mitä haluaisit kysyä?
- Mihin pieneen tai suurempaan seikkailuun olet valmis lähtemään?

On aika kääntää uusi sivu ja ottaa selvää.

1.

ENSIASKELEET TEKÖÄLYYN

Tervetuloa tutustumaan tekoälyyn. Olet ehkä nähnyt siitä uutisia, kuullut tuttujen puhuvan tai kokeillut sitä itse.

Tekoäly ei enää pelkäästään analysoi tai järjestele tietoa, vaan se osaa myös luoda uutta. Sen kanssa voit jutella, kysyä neuvoa, pyytää apua ja kokeilla ideoita. Monesti käyttö tuntuukin enemmän keskustelulta kuin perinteisen työkalun käyttämiseltä. Et vain anna käskyjä, vaan käyt tekoälyn kanssa vuoropuhelua.

Perinteinen tekoäly on itse asiassa ollut elämässämme jo pitkään. Se on pyörittänyt kodinkoneita, ohjannut meitä ruuhkien ohi, suodattanut roskapostia ja ehdottanut sisältöjä. Useimmiten se on toiminut taustalla niin huomaamattomasti, että sitä ei ole tullut edes ajatelleeksi tekoälyksi.

Nyt tilanne on kuitenkin muuttunut.

Uusi, luova tekoäly on astunut esiin näkyvästi. Se ei enää vain käsittele valmista tietoa, vaan osallistuu, ehdottaa ja rakentaa uutta yhdessä sinun kanssasi. Taskussasi on väline, joka ei pelkäästään vastaa kysymyksiin, vaan auttaa jäsentämään ajatuksia, kehittämään ideoita ja viemään niitä eteenpäin.

Tekoälystä on tullut osallistuva kumppani, joka on käytettävissä silloin kun tarvitset: nopeasti, helposti ja monipuolisesti. Sen kanssa voi kokeilla, erehtyä ja oppia ilman paineita.

Tämä kirja on tehty tavalliselle kännykänkäyttäjälle. Kirja purkaa tekoälyn ympäriltä mystiikan ja näyttää kädestä pitäen, miten valjastat tekoälyn avuksesi.

Mitä saat aikaan heti tänään? Opit suunnittelemaan viikon ruokalistat ostoslistoineen, hiomaan sähköpostit ja onnittelutekstit sekä selkeyttämään sekavat muistiinpanot hetkessä. Voit käyttää tekoälyä kärsivällisenä kielenopettajana, pyytää selityksiä vaikeisiin asioihin, antaa sen luoda upeita kuvia tai vaikkapa räätälöityjä kunto-ohjelmia puolestasi.

Ei puuduttavaa teoriaa, vaan suoraa toimintaa. Kirja opettaa sinulle oikeat sanat, joilla saat tekoälyltä haluamasi vastaukset. Valmiiden "kopioi ja kokeile" -esimerkkien avulla kynnys aloittamiseen katoaa kokonaan. Sinun ei tarvitse olla nörtti – riittää, että otat kännykän käteen ja aloitat.

